

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Historia da Arte Contemporánea	Código	710G01059	
Titulación	Grao en Humanidades			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	ComposiciónDidácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en EducaciónHumanidadesLetras			
Coordinación	Villaverde Solar, Dolores	Correo electrónico	dolores.villaverde@udc.es	
Profesorado	Villaverde Solar, Dolores	Correo electrónico	dolores.villaverde@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Historia del Arte Contemporáneo, permite al alumnado analizar y comprender los principales hechos históricos de la Edad Contemporánea, a través de su lenguaje artístico, sus creadores y promotores, en sus contextos sociales, políticos y culturales.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos Non se realizarán cambios dentro das posibilidades. 2. Metodoloxías *Metodoloxías docentes que se manteñen. Pero se darán os contidos dentro das posibilidades e ca docencia non presencial Sesión maxistral e actividades iniciais Análise de fontes documentais e estudos de casos (con atención personalizada) (computa na avaliación) Traballos tutelados (con atención personalizada) (computa na avaliación) Atención personalizada *Metodoloxías docentes que se modifican Discusión dirixida, posibles saídas de campo, (non se poderán realizar e computarán nos traballos tutelados). 1. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado Moodle e coreo electrónico Poden poñerse en contacto ca profesora en calquera momento, non é preciso que usen só o horario fixado de tutorías e clases. 4. Modificacións na avaliación Traballos tutelados 40 Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes, baixo a tutela do profesor. Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Os traballos basearánse en temas do programa e profundizarán a parte teórica Estudo de casos 30 Proba onde se presenta unha serie de elementos ou datos que teñen que ordenarse segundo un criterios dados nas sesión maxistrais Análise de fontes documentais 10 Lectura e reflexión persoal sobre textos que profesora entrega cos temas Tarefas interactivas 20 Búsqueda de información sobre obras de arte do programa que deben ser entregadas a través de moodle *Observacións de avaliación: Todo o material que realice o alumnado será entregado a través de plataforma moodle 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía Elimíranse monografías que non se poidan conseguir, dando prioridade a artigos en pdf e recursos web.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecemento das producións culturais da Humanidade (Arte, Pensamento, Literatura e Institucións)
A2	Coñecemento do pasado desde un punto de vista diacrónico
A3	Coñecemento do espazo e do territorio

A4	Coñecemento dos diferentes bens e recursos patrimoniais e do seu réxime xurídico
A6	Coñecemento do comportamento humano individual e social
A7	Coñecemento sincrónico y diacrónico de diversas realidades culturais actuais
A8	Coñecemento básico da realidade socio-política contemporánea
A10	Coñecemento de linguas modernas
A11	Coñecemento das técnicas e métodos de traballo e análise das ciencias humanas e sociais
A12	Uso correcto, oral e escrita, das linguas propias
A13	Uso correcto, oral e escrita, de alomenos unha lingua estranxeira
A14	Deseño e produción de bens culturais
A15	Avaliación de impactos medioambientais e patrimoniais
A17	Innovación na presentación e difusión da cultura
A18	Identificación e construción creativa das necesidades do mercado cultural
A19	Coñecemento da realidade nacional e internacional en materia de políticas e servizos de información e das industrias da cultura
A22	Capacidade de uso e adaptación de diversas técnicas de comunicación oral e escrita cos usuarios da información
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa
B5	Traballar de forma colaborativa.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadano e como profesional
B8	Comunicación oral e escrita nas linguas propias
B9	Capacidade de expresión oral e escrita nunha lingua estranxeira
B10	Capacidade de análise e de síntese.
B24	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a sociedade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
B26	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultura da sociedade
B27	Capacidade de organización e planificación do traballo propio
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	Capacidade de organización e planificación do traballo propio

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe

Competencias /
Resultados do título

A1 Coñecemento das producións culturais da Humanidade (Arte, Pensamento, Literatura e Institucións)	A1	B1	C1
A2 Coñecemento do pasado desde un punto de vista diacrónico	A2	B2	C2
A3 Coñecemento do espazo e do territorio	A3	B3	C4
A4 Coñecemento dos diferentes bens e recursos patrimoniais e do seu réxime xurídico	A4	B4	C5
A6 Coñecemento do comportamento humano individual e social	A6	B5	C7
A7 Coñecemento sincrónico y diacrónico de diversas realidades culturais actuais	A7	B6	C8
A8 Coñecemento básico da realidade socio-política contemporánea	A8	B8	
A10 Coñecemento de linguas modernas	A10	B9	
A12 Uso correcto, oral e escrita, das linguas propias	A12	B10	
A13 Uso correcto, oral e escrita, de alomenos unha lingua estranxeira	A13	B24	
A14 Deseño e produción de bens culturais	A14	B27	
A17 Innovación na presentación e difusión da cultura	A17		
A18 Identificación e construción creativa das necesidades do mercado cultural	A18		
A19 Coñecemento da realidade nacional e internacional en materia de políticas e servizos de información e das industrias da cultura	A19		
B1 Aprender a aprender.			
B2 Resolver problemas de forma efectiva.			
B3 Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo			
B4 Traballar de forma autónoma con iniciativa			
B5 Traballar de forma colaborativa.			
B6 Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadano e como profesional			
B7 Comunicarse de maneira efectiva nun contorno de traballo			
B8 Comunicación oral e escrita nas linguas propias			
B9 Capacidade de expresión oral e escrita nunha lingua estranxeira			
B10 Capacidade de análise e de síntese.			
Comunicación oral e escrita nas linguas propias			
B9 Capacidade de expresión oral e escrita nunha lingua estranxeira			
B10 Capacidade de análise e de síntese.			
B13 Recoñecemento da riqueza da diversidade e da multiculturalidade			
B24 Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a sociedade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			
C1 Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			
C2 Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.			
C4 Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			
C5 Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.			
C7 Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			
C8 Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			
Coñecemento das técnicas e métodos de traballo e análise das ciencias humanas e sociais	A1	B1	C3
	A11	B3	C6
	A14	B5	C8
	A17	B10	C9
	A22	B27	

Coñecemento das producións culturais da Humanidade (Arte, Pensamento, Literatura e Institucións)	A1	B1	C3
	A2	B5	C7
	A4	B10	C8
	A7	B26	
	A8		
	A11		
	A14		
	A15		

Contidos	
Temas	Subtemas
1 Las artes europeas a finales del siglo XVIII y principios del s. XIX: el Neoclasicismo.	
2 El Romanticismo. La pintura romántica.	
3 Hacia la arquitectura moderna.	
4 Realismo El camino de la modernidad.	
5. El Impresionismo Y los postimpresionistas.	
6 La encrucijada de 1900. El concepto de vanguardia.	
7 Vanguardias de entreguerras.	
8. De 1945 a los años sesenta.	
9 Últimas décadas	

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A8 A10 A12 A13 A14 A17 A18 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C4	10	0	10
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4 A6 A7 B3 B4 B5 B6 B10 C1 C4	30	0	30
Estudo de casos	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A14 A15 A19 A22 B1 B2 B3 B9 B10 B24 B26	10	50	60
Actividades iniciais	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A11 A12 B1 B2 B3 B8 B10 B27 C1 C2 C3 C5 C6 C7 C8 C9	25	25	50
Atención personalizada		0	0	0

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	onxunto de textos y documentación escrita que se recogieron y editaron como fuente de profundización de los contenidos. Serán de carácter obligatorio.
Discusión dirixida	Discusión dirixida Promover debates en clase sobre el hecho creativo, a partir del análisis de obras de los autores estudiados, visitas a centros culturales o noticias seleccionadas. El profesor moderará las diferentes posturas que surgirán a partir de reseñas y textos.
Estudo de casos	Análisis y catalogación de las obras principales de los autores estudiados y se incluirán actividades realizadas polo alumnado que implican a asistencia e/ou participación en eventos científicos e/ou divulgativos (congresos, xornadas, simposios, cursos, seminarios, conferencias, exposicións, etc.) co obxectivo de profundar no coñecemento de temas de estudo relacionados coa materia.
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos Análise de fontes documentais Discusión dirixida Actividades iniciais	Partirá de la exposición oral complementada con medios audiovisuales con la introducción de preguntas dirigidas a los estudiantes, con la finalidade de transmitir conocimientos y facilitar el aprendizaje. En el estudio de casos se presentan una serie de elementos o datos que tienen que ordenarse segundo un criterio dado en el enunciado (cronológico, lógico, geográfico, cuantitativo, cualitativo, etc.), pretende reponder a preguntas cortas o de cierta amplitud, valorando la capacidade de razonamiento, creatividad y espíritu crítico. En el aprendizaje colaborativo, se trata de promover el aprendizaje de los estudiantes como grupo bajo la dirección y tutela del profesor. Está referida principalmente al aprendizaje de como hacer las cosas en el aspecto colaborativo de participación en grupo. Trabajos, para a súa realización é importante consultar co profesor os avances que se vaian realizando progresivamente para ofrecer as orientacións necesarias en cada caso para asegurar a calidade dos traballos de acordo aos criterios que se indicarán. O seguimento farase preferentemente de forma individualizada a través dos espazos de comunicación da ferramenta: tutoría académica o de Moodle. Saídas de campo. Busqueda de fomentar da aprendizaxe por parte do alumnado e espíritu crítico. La atención e a participación do alumnado serán importantes e valorará.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A14 A15 A19 A22 B1 B2 B3 B9 B10 B24 B26	supón un 45 por cen da avaliación final	45
Análise de fontes documentais	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A8 A10 A12 A13 A14 A17 A18 B1 B2 B3 B4 B5 C1 C4	supón un 5 por cento da avaliación final	5

Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4 A6 A7 B3 B4 B5 B6 B10 C1 C4	supón un 5 por cento da avaliación final	5
Actividades iniciais	A1 A2 A3 A4 A6 A7 A11 A12 B1 B2 B3 B8 B10 B27 C1 C2 C3 C5 C6 C7 C8 C9	supón un 45 por cento da avaliación final	45

Observacións avaliación

Para poder ser evaluado en la primera oportunidade (enero) el alumno debe cumprir los siguientes requisitos: 1. Se valorará, la asistencia a clase (al menos el 80%), la participación activa, los ejercicios individuales realizados dentro y fuera del aula, revisados y entregados en las fechas indicadas (entregados al menos el 80%). 2. Para la nota final será preceptivo para hacer nota media el haber realizado y aprobado la Prueba objetiva o examen y Trabajo (individual/grupo) tutelado. 3. Si en la oportunidade de julio, el alumno suspende algunas de las pruebas señaladas en el punto anterior -examen o trabajo-, la nota de la prueba aprobada se guarda para el ejercicio de julio, así como los ejercicios entregados. En el examen de julio no se admitirán los trabajos que no hayan sido, acordados y tutelados por la profesora.

Los anteriores criterios de avaliación se aplicaran tanto a la primera como a la segunda oportunidade.

?Aquellos/as alumnos/as que tengan alguna clase de excepcionalidad para asistir a clase legalmente concedida, que hablen con la profesora a comienzos del curso para establecer las tutorías y los sistemas de evaluación correspondientes.?

Las personas que se acojan al sistema de Dispensa -a tiempo parcial-, tendrán que realizar una prueba escrita que valorará al 100%, pero deberán entregar igualmente los trabajos individuales propuestos y aprobarlos, sin bien, para que se consideren en la nota final han de llevar un seguimiento por la profesora.

Los criterios de avaliación se aplicaran tanto a la primera como a la segunda oportunidade.

Fontes de información

Bibliografía básica	BIBLIOGRAFIA GENERAL: COLLINS, Peter. Los ideales de la arquitectura moderna; su evolución (1750-1950). Gustavo Gili. Barcelona. 1970. EISENMAN, S. et al. Historia crítica del arte del siglo XIX. Akal. Madrid. 2001. FOSTER, Hal, Rosalind KRAUSS, Yves-Alain BOIS y Benjamin H.D. BUCHLOH. Arte desde 1900: modernidad, antimodernidad, postmodernidad. Akal. Madrid. 2006. FRASCINA, Francis et al. La modernidad y lo moderno: pintura francesa en el siglo XIX. Akal. Madrid. 1998. HAMILTON, George H. Pintura y escultura en Europa 1880-1940. Cátedra. Madrid. 1981. HITCHCOCK, Henry R. Arquitectura de los siglos XIX y XX. Cátedra. Madrid. 1981. HUGHES, Robert. El impacto de lo nuevo. El arte en el siglo XX. Galaxia Gutenberg. Madrid. 2000. LUCIE-SMITH, Edward. Movimientos artísticos desde 1945. Destino. Barcelona. 1998. MICHELI, Mario de. Las vanguardias artísticas del siglo XX. Alianza. Madrid. 1979. NOVOTNY, Fritz. Pintura y escultura en Europa 1780-1880. Cátedra. Madrid. 1978. RAMIREZ, Juan Antonio (Director). Historia del Arte. El mundo contemporáneo Vol. 4. Alianza. Madrid. 1997. ROSENBLUM, Robert Horst W. JANSON. Arte del siglo XIX. Akal. Madrid. 1992. RUHRBERG, Karl. El arte del siglo XX. Taschen. Colonia. 2000. STANGOS, Nikos. Conceptos del arte moderno. Alianza. Madrid. 1991. REVISTAS: BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA NOTA: Se aportará bibliografía específica correspondiente en los temas y/o apartados del programa.

Bibliografía complementaria	BIBLIOGRAFÍA ESPECÍFICA NOTA: Se aportará bibliografía específica correspondiente en los tema y/o apartados del programa.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia da Arte Clásica/710G01013
Historia da Arte Medieval/710G01019
Historia da Arte Moderna/710G01058

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia Contemporánea/710G01026

Materias que continúan o temario

Observacións

En el apartado: Atención personalizada se valorará la participación activa en clase y los ejercicios entregados, realizados dentro y fuera del aula. Para la nota final será preceptivo para hacer nota media el haber realizado y aprobado la Prueba objetiva o examen y el Trabajo en grupo. Los Viajes Culturales programados y Visitas-Clases Prácticas, se realizan como complemento a las clases teóricas, con carácter obligatorio y/o voluntario y coordinación con el alumnado, se podrán realizar sin necesidad de que coincidan en las horas de clase en el aula y serán valoradas. Se valorará la asistencia a clase (asistir al menos al 80%) con participación activa. También se valorará la revisiones por parte del alumno (si no lo hace no se valoran) de los ejercicios entregados y corregidos por el profesor con debate y discursión en el aula. Se tendrá en cuenta los grupos de trabajo creados para la realización de tareas dentro y fuera de la clase. Se evaluará la aportación individual y el resultado global.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías